

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Türi Vallavalitsus
vallavalitsus@tyri.ee
Hariduse tn 3
Türi linn
72213, Järva maakond
Registrikood:75033460

20.04.2026 nr 11.3-1/26/1843

Finantskorrektsiooni otsus

Riigi Tugiteenuste Keskus teeb finantskorrektsiooni otsuse Türi Vallavalitsuse projektile nr 2021-2027.5.02.23-0245 „Arengukeskkonna loomine erivajadustega lastele“.

Finantskorrektsiooni põhjuseks on projektiga seotud **riigihanke 289689** „Türi Lasteaia Lokuta õppekoha juurdeehituse digiseadmete soetamine ja paigaldamine“ **osas I** esinenud rikkumised.

- Rikkumine I. Samalaadsete asjade ostud on jaotatud üksikhangeteks ja nende eeldatavad maksumused jäetud nõuetekohaselt summeerimata ning sellega on rikutud riigihangete seaduse § 28 lõiget 2.
- Rikkumine II. Edukaks on tunnistatud pakkumus, mis ei vastanud hankija kehtestatud tehnilistele tingimustele, ja sellega on rikutud riigihangete seaduse § 114 lõiget 2, § 46 lõiget 3 ja § 3 punkte 1 ja 3.

Rakendusüksus otsustab:

1. kohaldada rikkumistele **25%** finantskorrektsiooni määra;
2. vähendada projekti abikõlblikke kulusid ja eelarvet **8048,65 euro võrra**, millest toetus moodustab 4829,19 eurot ja omafinantseering 3219,46 eurot;
3. muuta projekti taotluse rahuldamise otsuse punkti 2 järgmiselt: „Projekti kogumaksumus on 1 941 969,84 eurot. Toetuse maksimaalne suurus on 1 160 352,61 eurot ja omafinantseering minimaalselt 773 568,58 eurot. Toetuse ja omafinantseeringu osakaal abikõlblikest kuludest on toodud E-toetuse keskkonnas.“.

Otsus koosneb järgmistest osadest:

[õiguslikud alused](#), [asjaolud ja selgitused](#), [finantskorrektsiooni põhjendused](#), [korrektsioonimäär](#), [rikkumise summa ja eelarve vähendamine](#), [ärakuulamine](#), [vaidlustamine](#).

ÕIGUSLIKUD ALUSED

- Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28;

- Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 p 2, § 35 lg 1, § 36;
- Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 22 lg 3 p 2 ja lg 4 ning § 22⁸ ;
- riigihalduse ministri 08.03.2023 määruse nr 43 „Kättesaadavate kvaliteetsete avalike teenuste toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *meetme määrus*) § 30;
- Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi *RTK* või *rakendusüksus*) 13.03.2024 toetuse taotluse rahuldamise otsus nr 11.2-50/24/190 (edaspidi *taotluse rahuldamise otsus* või *TRO*) punkt 9;
- riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) § 28 lg 2, § 114 lg 2, § 46 lg 3 ning § 3 p-d 1 ja 3.

ASJAOLUD JA SELGITUSED

1. Türi Vallavalitsus (edaspidi ka *toetuse saaja* või *hankija*) kavandas projekti raames soetada Türi Lasteaia Lokuta õppekohale digiseadmeid summas 64 448 eurot (käibemaksuga) ja sellest osa oli ette nähtud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmete (edaspidi *IKT seadmed*) ostmiseks.

2. Toetuse saaja korraldas IKT seadmete ostmiseks lihthankemenetlusena riigihanke 289689 (edaspidi *RH 289689* või *hange*), hanketeade avaldati 10.02.2025 ja selle eeldatavaks maksumuseks oli 50 000 eurot.

3. Hange oli jaotatud osadeks: osa I *IKT-seadmete soetamine ja paigaldamine* eeldatava maksumusega 35 000 eurot ning osa II *robotikavahendite¹ soetamine ja paigaldamine* eeldatava maksumusega 15 000 eurot. Kuna otsuses käsitletavad rikkumised on seotud hankeosaga I, siis hanke teist osa edaspidi ei vaadelda.

4. Määratud tähtjaks (25.02.2025) esitasid IKT seadmetele pakkumuse kaks ettevõtet². Majanduslikult soodsamaks tunnistati Klick Eesti AS (11199045) pakkumus käibemaksuta maksumuses 26 509 eurot. Müügileping eduka pakkujaga sõlmiti 21.03.2025.

5. IKT seadmete ost hõlmas: 4 sülearvutit lisadega, 6 tahvelarvutit lisadega, 2 nutitelefoni lisadega, 2 digitahvliit ekraaniga 65 tolli, digitahvel ekraaniga 85 tolli, projektor, kontorikombain ja konverentsikaamera lisadega. Ostu kohta on toetuse saaja esitanud rakendusüksusele projekti tegevuse 16 raames³ kuludokumendi (edaspidi ka *KD*) tunnusega 51, mille käibemaksuta maksumus on 26 509 eurot⁴ ja mis vastab eduka pakkumuse maksumusele.

Rikkumine I. Samalaadsete asjade ostud on jaotatud üksikhangeteks ja nende eeldatavad maksumused on jäetud nõuete kohaselt summeerimata

6. Riigihangete registri (edaspidi *RHR* või *register*) andmetel on Türi Vallavalitsus lisaks punktides 1–5 kirjeldatud hankele viinud IKT seadmete (arvutite) ostmiseks läbi ka riigihanke nr 299031⁵ (edaspidi *RH 299031*). Hanketeade avaldati RHRis 14.08.2025⁶, pakkumuste esitamise tähtaeg oli 01.09.2025 ja hange korraldati avatud hankemenetlusena. Edukalt pakkujalt Klick Eesti

¹ Robotid koos lisatarvikute ja mitmesuguste õppevahenditega.

² Klick Eesti AS ja Osühing Datagate.

³ Digitehnoloogiliste seadmete hankimine ja paigaldamine.

⁴ Klick Eesti AS arve nr S25036142, 28.10.2025.

⁵ „Türi valla üldhariduskoolidele koolide IT-vahendite soetamine valmisoleku tagamiseks tasemetööde ja eksamite läbiviimiseks testide andmekogus“. See hange ei ole toetuse projektiga seotud.

⁶ Tegemist on projektiga seotud hankest hilisema hankega.

AS⁷ osteti koolidele e-eksamite läbiviimiseks 91 sülearvutit ja 24 lauaarvutit käibemaksuta summas 66 875 eurot⁸. Arvutid tarniti Türi Põhikoolile, Väätsa Põhikoolile, Laupa Põhikoolile, Käru Põhikoolile ja Retla-Kabala Koolile.

7. Punktides 5 ja 6 toodu põhjal oleks toetuse saaja pidanud kirjeldatud kahte hanget käsitlema ühe üksikhankena ja õige menetlusliigi valimiseks nende eeldatavad maksumused summeerima. Tegemist on samaväärsete ja samalaadsete asjade ostmisega. Kuna summeerimise tulemusena oleks lähtuvalt RHS § 14 lõikest 1 lihthanke piirmäär ületatud, on projektiga seotud RH 289689 läbiviimisel valitud ebaõige menetlusliik.

8. Hankekontrolli käigus palus rakendusüksus toetuse saajal selgitada, miks ei ole RH 289689 ja RH 299031 puhul samalaadsete asjade (IKT seadmete) eeldatavaid maksumusi summeeritud ja sellest tulenevalt on RH 289689 läbi viidud lihthankemenetlusena. Toetuse saaja selgitas, et hanke avaldamisel ei olnud neile teada, et omavalitsustele eraldatakse riigi poolt täiendavaid vahendeid koolidele arvutite soetamiseks ja hankeplaani muudeti alles 17.06.2025⁹. Sellest lähtuvalt ei saanud vald RH 289689 algatamisel arvestada arvutite soetamise summeeritud kogumaksumusega. Lisaks ei olnud kuni valla hankeplaani muutmiseni ja RH299031 korraldamiseni selge, kas riigieelarvest eraldatud toetuse kasutamisel saavad hankijateks koolid või vallavalitsus ise. Vastavalt Türi valla hankekorrale on kõigil hallatavatel asutustel (sh koolidel) oma hankeplaani ja nad korraldavad hankeid iseseisvalt. RH 299031 korraldamise ajaks saabus selgus, et hange viiakse läbi vallavalitsuse poolt ja arvutid jagatakse hiljem koolide vahel ning hange lisati 2025. aasta vallavalitsuse hankeplaani.

9. Rakendusüksus asub seisukohale, et projektiga seotud hanke avaldamise ajal (10.02.2025) oli hankijale siiski teada, et neile on 31.12.2024 eraldatud ka riigieelarvest raha¹⁰ arvutite ja nende lisaseadmete ostuks¹¹ summas 75 686 eurot (hange RH 299031). Seega oleks pidanud mõlema hanke eeldatavad maksumused summeerima ja piirmäärdest lähtuvalt lihthanke asemel korraldama avatud hankemenetluse. Ostude summeerimata jätmisega on toetuse saaja rikkunud RHS § 28 lõiget 2.

Rikkumine II. Edukaks on tunnistatud pakkumus, mis ei vastanud esitatud tehnilistele tingimustele

10. RH 289689 osa I tehnilises kirjelduses on kehtestatud nõuded, millele pakutavad IKT seadmed peavad vastama. Klick Eesti AS pakkumuses (edaspidi *edukas pakkumus*) ei vastanud osad tooted esitatud tehnilistele tingimustele.

11. **Sülearvutite** puhul olid lisana nõutud pordikordistid, millel oleks kõrvaklappide väljundliides ja välise mikrofoni sisendliides. Edukas pakkumuses toodud pordikordistitel Dell WD19s nimetatud liidesed puuduvad ja seega ei vastanud need tehnilises kirjelduses esitatud nõuetele. RHRi teabevahetusest¹² nähtub, et hankijalt on küsitud võimaluse kohta lahendada kõnealuse liidese puudumine USB adapteriga. 22.02.2025 antud vastuses on hankija lubanud pakkuda lahendust koos USB adapteriga.

⁷ Pakkumuse esitasid kuus ettevõtet.

⁸ Müügileping allkirjastati 16.10.2025.

⁹ Türi Vallavalitsuse korraldus 17. juuni 2025 nr 242 Türi Vallavalitsuse 2025. aasta hankeplaani muutmine ja uues redaktsioonis kinnitamine. Muudeti Türi Vallavalitsuse 11. veebruari 2025 korraldusega nr 85 Türi Vallavalitsuse 2025. aasta hankeplaani kinnitamine kinnitatud hankeplaani.

¹⁰ Haridus- ja teadusministri 31.12.2024 käskkiri nr 5.1-7.4/24/25 täiendava toetuse andmiseks munitsipaalkoolide pidajatele valmisoleku tagamiseks tasemetööde ja eksamite läbiviimiseks testide andmekogus.

¹¹ Vastavalt haridus- ja teadusministri 2.12.2024 käskkirjale nr 1.1-2/24/329 võib eraldatud toetust kasutada kõigi kohaliku omavalitsuse pidamisel olevate üldhariduskoolide arvutite ja nende lisaseadmete ostmiseks.

¹² Teabevahetuse id 934282, 21.02.2025, hankija vastus 22.02.2025.

12. **Digitahvel 85 tolli** pidi vastavalt esitatud tingimustele kaaluma kuni 45 kg. RHRi teabevahetuses¹³ juhiti hankija tähelepanu asjaolule, et *kuni 45 kg* asemel peaks olema kaaluks *kuni 65 kg*, sest digitahvel 65" puhul oli nõutud sama kaal. Samuti esitati väide, et sellise kaaluga paneeli ei eksisteeri ja paluti seda muuta ning pikendada pakkumuste esitamise tähtaega 1-2 päeva võrra¹⁴. Hankija vastas 12.02.2025, et kaal on lubatud kuni 85 kg.

Edukas pakkumuses toodud Samsung Flip Pro mudel WM75B ei olnud 85-tollise, vaid 75-tollise ekraaniga ja kaaluga 72 kg¹⁵. Hankija on lugenud aga nii digitahvli ekraani suuruse kui ka kaalu tehnilistele tingimustele vastavateks.

13. **Kontorikombaini** kopeerimise resolutsioon pidi olema 600 × 1200 dpi, kuid edukas pakkumuses toodud Epson WORKFORCE ENTERPRISE AM-C5000 vastav näitaja on 600 × 600 dpi. Pakutud seade ei vastanud seega esitatud tehnilistele tingimustele. Rakendusüksus märgib, et ka vastavaks tunnistatud Osäühing Datagate pakkumuses oli kontorikombaini kopeerimise resolutsiooniks 600 × 600 dpi. Seega ei ole hankija järginud pakkumuste vastavaks tunnistamisel enda sätestatud tingimusi.

14. Eeltoodust tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et hankija on edukas tunnistanud pakkumuse, mis ei vastanud hanke alusdokumentides (edaspidi ka *RHAD*) esitatud tingimustele. Rikutud on RHS § 114 lõikes 2 toodud nõuet lükata selline pakkumus tagasi.

15. Rakendusüksus asub samuti seisukohale, et hankija on teabevahetuse käigus muutnud sisuliselt hanke tehnilises kirjelduses toodud tingimusi (punktid 11 ja 12) ja sellega rikkunud RHS § 46 lõikes 3 sätestatud. Hankija oleks pidanud teabevahetuse käigus antud vastuste põhjal kas *RHADi* muutma ja pikendama pakkumuste esitamise tähtaega või sõltuvalt asjaoludest hankemenetluse kehtetuks tunnistama.

16. Toetuse saaja on rakendusüksusele põhjendanud, et teabevahetus täiendab hanke alusdokumente ja on kõigile nähtav, seega *RHADis* muudatust ei tehtud. Digitahvli kaalu osas said mõlemad pakkujad teabevahetuses antud vastusest ühtmoodi aru ja pakkusid enam kui 45 kg kaaluvaid seadmeid. Kontorikombaini puhul oli mõlema pakkuja toote kopeerimise resolutsiooniks 600 × 600 dpi ja hankija luges mõlemad pakkumused vastavateks. Eduka pakkuja tarnitud tooted vastasid teabevahetuse vastuses lubatud nõuetele.

FINANTSKORREKTSIOONI PÕHJENDUSED

17. Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käsitletavate rikkumiste asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

18. Meetme määruse § 26 lõike 2 kohaselt peab toetuse saaja täitma ÜM2022 §-s 11 sätestatud, sh järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija RHSi tähenduses (§ 11 lg 1). Türi Vallavalitsus on avaliku sektori hankija RHSi § 5 lg 2 p 2 tähenduses.

Põhjendused rikkumise I osas

19. RHS § 28 lõike 2 kohaselt ei või hankija jaotada riigihanget osadeks eesmärgiga eirata riigihanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd. Hankija võib jaotada riigihanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud. Seega keelab RHS § 28 lg 2 jaotada hanget õigusvastaselt osadeks.

20. Hanke õigusvastase osadeks jaotamisega on tegemist, kui hankija ei ole eeldatava maksumuse määramisel summeerinud kokku kuuluvate lepingute maksumusi. Kokku kuuluvad need

¹³ Teabevahetuse id 930368, 11.02.2025, hankija vastus 11.02.2025.

¹⁴ Teabevahetuse id 934635, 25.02.2025.

¹⁵ Kuludokumendi kohaselt tarniti Samsung Flip Pro 85" WM85B, mis on 85-tolline ja kaalub 75 kg.

hankelepingud, mis on RHS § 28 lg 2 kohaselt funktsionaalselt koostoimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud. Toodud määratluse kohaselt tuleb hankijal rakendatavate menetlusreeglite väljaselgitamiseks otsustada, kas planeeritav hange on eraldiseisev üksikhange¹⁶ või selle osa. Kui hange on üksikhange, saab lähtuda selle konkreetse soetuse eeldatavast maksumusest. Kui aga hanget võib pidada üksikhanke osaks, tuleb kohalduvate nõuete väljaselgitamiseks osade eeldatavad maksumused liita.

21. Asjade puhul tuleb üksikhankena käsitleda selliste asjade ostmist, mis on samalaadsed, st mõeldud samaks või samaseks otstarbeks¹⁷ ja seda tuleb alati hinnata. Antud juhul ostis toetuse saaja projekti raames Türi Lasteaia Lokuta õppekohale IKT seadmeid (RH 289689). Need tooted on olemuselt samalaadsed toetuse saaja RH 299031 käigus soetatud arvutitega, st mõeldud samaks otstarbeks ja sama eesmärgi saavutamiseks. Seetõttu leiab rakendusüksus, et RH 289689 ja RH 299031 raames tehtud soetuste puhul on tegemist üksikhanke osadega, mille eeldatavad maksumused tulnuks summeerida ja summast lähtuvalt valida õiguspärane menetluse liik.

22. Õiguspärase menetlusliigi valik sõltub seega hankelepingu eeldatavast maksumusest, milleks on hankelepingu täitmisel eeldatavalt makstav kogusumma¹⁸ (RHS § 23 lg 2 p 1). Kui riigihanke eeldatava maksumuse arvestamine on RHSis sätestatud tulenevalt võimalik mitmel meetodil ja nendest meetoditest vähemalt ühe kasutamisel oleks riigihanke eeldatav maksumus võrdne kas lihthanke, riigihanke või rahvusvahelise piirmääraga või ületaks vastavat piirmäära, peab hankija arvestama riigihanke eeldatava maksumuse selle meetodi alusel (RHS § 23 lg 8). Seega antud juhul tuleb eelistada nii projekti raames kui ka väljaspool seda ostetud IKT seadmete (arvutite) maksumuse summeerimist nende rahastamisallika põhisele arvestusele. Samuti tuleb arvestada asjaolu, et mõlemad hanked viidi läbi samal (so 2025) eelarveaastal.

23. Kuna projektiga seotud RH 289689 korraldamisel oli Türi Vallavalitsusele teada, et arvutite ostmiseks on eraldatud toetust ka riigi eelarvest (vt punkt 9), pidanuks lähtuvalt RHS § 28 lõikest 2 ja § 14 lõike 2 punktist 1 selle läbi viima avatud hankemenetlusena.

Põhjendused rikkumise II osas

24. RHS § 114 lõike 2 esimese lause kohaselt on hankija kohustatud pakkumuse tagasi lükkama, kui pakkumus ei vasta RHADis sätestatud tingimustele või kui hankija ei saa pakkumuse või esitatud selgituste põhjal üheselt veenduda selle vastavuses. Sellises olukorras puudub hankijal kaalutusõigus ja sisuliste puudustega pakkumused tuleb tagasi lükata.

25. Antud juhul on hankija sellest nõudest kõrvalekalduvalt tunnistanud edukaks pakkumuse, mis ei vastanud RHADis esitatud tehnilistele tingimustele. Punktides 11–13 käsitletud toodete mittevastavused kujutavad endast sisulisi puudusi, mistõttu tulnuks pakkumus tagasi lükata. Rakendusüksus märgib, et kuigi hankija on teabevahetuse käigus nimetatud toodete tingimusi selgitustega sisuliselt muutnud, ei ole ta viinud vastavaid muudatusi sisse RHADi. Seetõttu ei saanud hankija pakkumuste vastavuskontrollis neile selgitustele tugineda.

26. RHS § 46 lg 3 kohaselt ei tohi RHAD kohta esitatavad selgitused sisaldada uut teavet, ilma milleta ei ole pakkumuste esitamine võimalik või muutuksid juba esitatud pakkumused RHADle mittevastavaks või muutuks nende sisu. Sellisel juhul ei ole enam tegemist RHAD tingimuste selgitamise, vaid muutmisega, mis on keelatud ning sellisel juhul peab hankija sõltuvalt asjaoludest kas hankemenetluse kehtetuks tunnistama ja korraldama uue riigihanke või muutma RHAD tingimusi RHS §-s 81 sätestatud korda järgides.

¹⁶ Direktiivides ja kohtupraktikas kasutatakse ühe riigihanke määratlemiseks terminit „üksikhange“.

¹⁷ Direktiiv 2014/24, art 5 lg 9 ja põhjendus 19.

¹⁸ Arvestades muu hulgas hankelepingu alusel võimalikke tulevikus tekkivaid kohustusi ja hankelepingu uuendamist.

27. Hankija on antud juhul teabevahetuse käigus selgitustega sisuliselt muutnud RHADI tingimusi, mitte neid täpsustanud. Vaatamata sellele, et muudatused olid RHRis avalikult nähtavad, oleks hankija pidanud viima vastavad muudatused sisse ka hanke alusdokumenti. Rakendusüksus märgib, et üksnes teabevahetuse kaudu pakkujate informeerimine ei taga nende võrdset kohtlemist, kuna potentsiaalsed pakkujad ei pea eeldama, et selgituste kaudu võidakse tehnilist kirjeldust muuta. Kuna hankija ei ole alusdokumenti nõuetekohaselt muutnud, jäävad siduvaks alusdokumendis sätestatud tingimused sõltumata teabevahetuses antud selgitustest.

28. Rakendusüksus leiab, et hanke läbiviimisel ei ole järgitud RHS § 3 punktis 1 toodud läbipaistvuse põhimõtet. Kuna edukaks tunnistatud pakkumus ei vastanud esitatud nõuetele ja teabevahetuse käigus muudeti tehnilisi tingimusi, siis ei toimunud hankemenetlus läbipaistvalt, selgete ja ühtsete reeglite alusel. Samadel põhjustel ei olnud ka tagatud konkurentsi efektiivse ärakasutamise riigihankel (RHS § 3 punkt 3).

29. Eeltoodut arvestades on hankija rikkunud riigihanke 289689 osa I läbiviimisel RHS § 114 lõiget 2, § 46 lg 3 ja RHS § 3 p 1 ja 3.

KORREKTSIOONIMÄÄR 25%

30. ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saamisega seotud kohustust või nõuet ei täideta osaliselt või täielikult ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse riigihankega seotud rikkumise korral ÜM2014 § 21 lõiget 1¹ ja §-e 22–22⁹.

Rikkumise I korrektsioonimäär 10%

31. Rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22 lg 3 p-s 2 toodud asjaolud. Selle kohaselt rakendatakse riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava, kuid riigihanke rahvusvahelisest piirmäärast väiksema eeldatava kogumaksumusega hankelepingu korral hankelepingule 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui riigihanke osadeks jaotamisel eraldi riigihangeteks on rikutud riigihangete seaduse §-s 28 sätestatud tingimusi.

32. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt võib eelnimetatud juhul hankelepingule kohaldada 10-protsendilist finantskorrektsiooni määra, kui vähemalt hanketeade on avaldatud riigihangete registris. Antud juhul avaldas hankija projekti raames IKT seadmete ostmiseks registris vastava lihthanke teate lõikes 4 sätestatust lähtuvalt on rakendatav finantskorrektsioonimäär 10%.

33. ÜM2014 § 21 lg 1¹ punkt 4 sätestab, et kui §-des 22–22⁷ nimetatud rikkumise puhul esineb rikkumist kergendav asjaolu ning rikkumise finantsmõju Euroopa Liidu eelarvele saab pidada vähetõenäoliseks, kuid see ei ole välistatud, võib ettenähtud 10-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale erandina kohaldada 5- või 2-protsendilist määra. Seega peab rakendusüksus eelkõige hindama, kas antud juhul esinevad sellised rikkumist kergendavad ja finantsmõju vähendavad asjaolud, mille puhul oleks 10%-line finantskorrektsiooni määr selgelt ebaproportsionaalne ning võimalik oleks kohaldada määrana 5% või 2%.

34. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/106013 (edaspidi *ühissätete määrus*) artikli 103 lõike 1 koosmõjus ühissätete määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt ÜM2014s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määra väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

35. Rakendusüksus on hinnanud käesoleva rikkumise asjaolusid üksikasjalikult ning on seisukohal, et ei esine selliseid asjaolusid, mis eristaksid käesolevat rikkumist ÜM2014 § 22 lõikes

3 punktis 2 ja seda täiendavas lõikes 4 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, mistõttu ei kohaldu ÜM2014 § 21 lg 1¹ punktis 4 toodud määrad ega muud 10%-st madalamad finantskorrektsiooni määrad. Kui toetuse saaja oleks projekti raames IKT seadmete hankimisel järginud summeeritud maksumusest lähtuvat hankekorda ja korraldanud mõlemad hanked (RH 289689 ja RH 299031) avatud hankemenetlusena, osalenuks projektiga seotud hankes suuremal hulgal huvitatud isikuid ning hangitud IKT seadmete kogumaksumus võinuks kujuneda toetuse saaja jaoks soodsamaks. Võttes arvesse, et IKT seadmete pakkujaid on turul palju, tuleb sellise võimaluse tõenäosust pidada arvestatavaks. Lisaks on levinud ärimudeli ja turuloogika järgi tavapärase, et suuremas koguses tellimustele rakendatakse müüja poolt ka suuremat allahindlust.

36. Rakendusüksus lisab, et ka Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi C(2019) 3452 punkti 2.1 alapunkti 2 kohaselt tuleb asjade hankelepingute kunstlikult osadeks jagamise korral, kui selle tõttu ei avaldata kooskõlas siseriiklike õigusnormidega teavet hanke kohta, rakendada 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Kui analüüsida eelnimetatud juhendis ja ÜM20214 §-des 22–22⁷ toodud riigihangete rikkumiste puhul kohaldatavaid finantskorrektsiooni määrasid tervikuna, siis selgub, et hanke osadeks jagamine ja sellest tulenev menetluse ebaõige valik on üks karmimalt koheldavaid rikkumisi (maksimaalne finantskorrektsiooni määr 100%).

37. Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks¹⁹.

Rikkumise II korrektsioonimäär 25%

38. Rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud. Kui alla riigihanke piirmäära riigihanke (lihthanke) korraldamisel rikutakse riigihangete seadust, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

39. ÜM2014 § 21 lõige 1 sätestab: *Kui struktuuritoetuse seaduse § 46 lõike 1 kohaselt ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust sõltuvalt rikkumise raskusest 2, 5, 10 või 25 protsenti tegevustele või tegevuste kogumile eraldatud toetusest sõltuvalt asjaolude mõjust kulu abikõlblikkusele, välja arvatud, kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti.*

40. ÜM2014 seletuskirjas on väljendatud seisukohta, et § 22⁸ rakendamisel tuleb asjakohase protsendimäära valikul lähtuda analoogia alusel samalaadse rikkumise korral kohaldatavast finantskorrektsiooni määrast. Otsuses käsitletud rikkumine II on analoogne ÜM2014 § 22³ lõikes 5 kirjeldatud asjaoludele²⁰ ja 25-protsendilisele finantskorrektsiooni määrale. Seega, üldjuhul kohaldub sellistele rikkumistele 25%-iline finantskorrektsioon. Sama, analoogial tuginevat põhimõtet jaatab ka Euroopa Komisjoni 14.05.2019 rikkumiste juhendi C(2019) 3452 (edaspidi *EK suunis*) punkt 1.2.2.

41. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/106013 (*ühissätete määrus*) artikli 103 lõike 1 koosmõjus sama määruse selgituste punktiga 70 tuleb rakendusüksusel finantskorrektsiooni määra üle otsustamisel muu hulgas arvestada proportsionaalsuse

¹⁹ Eeltoodud põhimõtet toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtuasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

²⁰ Pärast pakkumuste avamist on muudetud või kohaldatud valesti riigihanke alusdokumentides avaldatud tehnilisi tingimusi.

põhimõttega, mistõttu ei saa rakendusüksus rikkumisele kohaldada automaatselt eelviidatud analoogiat ega ÜM2014s vastavale rikkumise koosseisule ettenähtud konkreetset finantskorrektsiooni määra ilma, et oleks eelnevalt analüüsinud, kas antud rikkumisel esineb võrreldes ÜM2014s kirjeldatud rikkumise koosseisuga selliseid erisusi, mille puhul oleks põhjendatud üldisest ettenähtud finantskorrektsiooni määrast väiksema finantskorrektsiooni kohaldamine.

42. Rakendusüksus analüüsis kõnealust rikkumist põhjalikult ning kaalus potentsiaalset võimalust kohaldada erandkorras 10 protsendilist määra viidetega asjaoludele, et tegemist oli leebemate menetlusreeglitega lihthankemenetlusega ning kumbki pakkumuse esitanud ettevõtetest ei saanud vaatamata rikkumisele teineteise ees eelist. Siiski jõudis rakendusüksus täiendava kaalumise tulemusena järeldusele, et tegemist ei ole selliste asjaoludega, mis eristaksid seda rikkumist ÜM2014 § 23³ lõikes 5 kirjeldatud samalaadsest rikkumisest, ning seetõttu ei ole põhjendatud kohaldada rikkumisele ka 25%-st madalamat finantskorrektsiooni määra.

43. Kuigi RHS-i kohaselt võivad teatud menetlusreeglid olla lihthanke puhul leebemad, ei ole nad seda siiski pakkumuste vastavaks tunnistamise episoodis, kus nii lihthanke aga ka riigihanke ja rahvusvahelist piirmäära ületavates hankemenetlustes kehtib ühesugune regulatsioon. Kui hankija muudab selgitustega tehnilist kirjeldust, kuid seejuures ei avalda muudetud tingimusi RHADis, siis on sellel ühtmoodi tagajärg nii rahvusvahelises hankes kui lihthankes – muudetud tehnilise kirjelduse info ei pruugi jõuda hankes osalemisest huvitatud isikuteni, kes esialgse tehnilise kirjelduse ebasobivuse tõttu pakkumuse tegemisest loobuvad.

44. Selline tõenäosus avaldub ka asjaolus, et lihthanke dokumente muutvad selgitused on sülearvutite (USB adapteri lubamine) puhul antud ajahetkel, mil pakkumuste esitamise tähtajani oli jäänud vähem kui pool algsest tähtajast²¹, so 3 päeva. Kontorikombaini printimise resolutsiooni osas ei teavitatud võimalikke pakkujaid madalama väärtuse lubatavusest üldse. Seega oleks isegi hanke alusdokumentide korrektse muutmise korral pidanud hankija muu hulgas pikendada pakkumuste esitamise tähtaega. Sellises olukorras on tõenäosus, et muudetud info ei jõudnud kõikide hankest huvitatud isikuteni, veelgi tõenäolisem.

45. Eeltoodud põhjusel ei oma niivõrd tähtsust asjaolu, et hankes pakkumused teinud kaks ettevõtet ei saanud teineteise ees eelist, küll aga reaalne võimalus, et rikkumise tulemusena tõusis arvestatavalt tõenäosus konkurentsi vähenemisele samas valdkonnas tegutsevate ettevõtete loobumise tõttu. Samaselt esimesele rikkumisele rõhutab rakendusüksus veelkord, et IKT seadmete pakkujaid on turul palju ning olukorras, kus hanke tingimusi muudetakse keset menetlust tuntavalt leebemaks, tuleb sellise võimaluse tõenäosust pidada arvestatavaks.

46. Rakendusüksus märgib lisaks, et nõuetele mittevastavad tooted moodustavad kogu pakkumusest 27,5%²², mida saab pidada oluliseks osaks ja selliseid tooteid oli rohkem kui üks.

47. Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks.²³

Tervikuna hankele rakendatav korrektsoonimäär 25%

²¹ Pakkumuste esitamise tähtaeg on 15 päeva. Juhul, kui hanketeadet ei muudeta, siis muudetud riigihanke alusdokumentide kättesaadavaks tegemisest või edastamisest arvates peab see tähtaeg jääma võrdseks vähemalt poolega esialgsest tähtajast (RHS § 82 lg 1 ja RHS § 93 lg 1 p 1).

²² Pakkumuses pordikordistid 488 eurot, digitahvel 2445 eurot ja kontorikombain 4355 eurot, kokku 7288 eurot ehk 27,5% pakkumuse kogumaksumusest ((7288/26509)*100).

²³ Vt joonealune märkus 19.

48. ÜM2014 § 21 lg 3 kohaselt, kui ühes hankes tuvastatakse enam kui üks rikkumine, mille mõju ei ole võimalik hinnata või selle hindamine on ebamõistlikult aja- või ressursimahukas, siis sama hanke erinevate rikkumiste korral rakendatakse suurimat finantskorrektsiooni määra. Kuna rikkumise II puhul rakendatav finantskorrektsioonimäär (25%) on rikkumise I korrektsiooni määrast (10%) suurem, siis rakendub hankele tervikuna 25-protsendiline finantskorrektsiooni määr.

RIKKUMISE SUMMA JA EELARVE VÄHENDAMINE

49. Vastavalt ÜM2022 § 35 lõikele 5 kohaldatakse finantskorrektsiooni nii kuludele, millelt arvestatakse ühtset määra kui ka ühtse määra alusel arvestatud kuludele.

50. Toetuse saaja on projekti tegevuse nr 16 *Digitehnoloogiliste seadmete hankimine ja paigaldamine* raames esitanud RH 289689 seotud KD tunnusega 51 kogumaksumuses 31 563,31 eurot. Lähtudes punktis 49 toodust lisandub sellele tegevuse nr 15 *Ühtse määra alusel kulu (Otsene kulu 2%)* summa 631,27 eurot. Seega on kokku rikkumisega seotud kulude summa 32 194,58 eurot (sh käibemaks).

51. Lähtuvalt antud otsusest loeb rakendusüksus abikõlbmatuks tegevusega 16 seotud kuludest 7890,83 eurot ($31\,563,31 \cdot 25\%$) ja tegevusega 15 seotud kuludest 157,82 eurot ($631,27 \cdot 25\%$). Kokku on **abikõlbmatu summa 8048,65 eurot**, millest toetus moodustab 4829,19 eurot ja omafinantseering 3219,46 eurot.

52. ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse toetuse eelarvet vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Kui projekti toetuse ja omafinantseeringu proportsioon on muutunud, vähendatakse väljamakstud toetust ja omafinantseeringut vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile.

ÄRAKUULAMINE

53. Tulenevalt ÜSS § 13 lõike 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist toetuse saajale võimaluse esitada oma seisukohad.

54. Rakendusüksus edastas 02.04.2026 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht ühes võimalike lisatõenditega hiljemalt 20.04.2026. Toetuse saaja vastas 14.04.2026, et täiendavad selgitused otsuses esitatule puuduvad.

VAIDLUSTAMINE

55. Otsuse peale on õigus esitada vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saama (ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75).

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Marje Leppik
5917 4802
marje.leppik@rtk.ee